

INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM

Alapítva: 2001

SZAKTUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

Hivatkozás/reference:

Rab Árpád, „A „Médiaműveltség és digitális írástudás a nyílt kormányzati kultúra építésében” című nemzetközi konferencia és a Hanti-Manszijszk Nyilatkozat”, *Információs Társadalom*, XVI. évf. (2016) 1. szám, 69-72. old.
<http://dx.doi.org/10.22503/infars.XVI.2016.1.5>

Rab Árpád

A „Médiaműveltség és digitális írástudás a nyílt kormányzati kultúra építésében” című nemzetközi konferencia és a Hanti-Manszijszk Nyilatkozat

Report on the international conference “Media and Information Literacy for Building a Culture of Open Government” and the Khanty-Mansiysk Declaration: Media and Information Literacy for Building a Culture of Open Government

Információs Társadalom

Szűts Zoltán – Yoo Jinil:
Big Data, az információs társadalom új paradigmája

Sólyom Barbara:
Általános iskolások okostelefon-használati szokásai

Lăcrămioara Cîmpian – Lázár Ede – Manuela Rozalia Gabor:
EU-tagállamok IKT fejlettségének különbségei

2016. XVI. évfolyam 1. szám

A folyóiratban közzelt művek a *Creative Commons*
Nevezd meg! - Ne add el! - Így add tovább! 4.0
Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően
használhatók.

A „Médiaműveltség és digitális írástudás a nyílt kormányzati kultúra építésében” című nemzetközi konferencia és a Hanti-Manszijszk Nyilatkozat

2016 júniusában mind a média és információs írástudás, mind pedig az e-kormányzat kutatói számára érdekes konferencia zajlott Szibériában, a konferenciát az UNESCO és Hanti-Manszijszk autonóm régió kormányzata szervezte. A szakmai programban 45 ország több mint 100 meghívott szakembere vett részt.

A konferencia előadásai, plenáris szekciói két nagyobb tartalmi csoportra voltak oszthatók: az elméleti, megalapozó előadások mellett nagy hangsúlyt kaptak az esettanulmányok, az adott országban zajló pilot projektek, kutatások primer tapasztalata. A hallottak alapján elmondható, hogy a média és információs írástudás leginkább a digitális állampolgárok tudatosságának és informáltságának növelésében, az információs és kommunikációs gétek felszabadításában kritikus fontosságú. Ezzel párhuzamosan magának a nyílt kormányzás fogalmának már az értelmezése is kivételesen sokrétű lehet globálisan nézve, mely értelmezések különböző fókuszpontjaira más és más hangsúly esik régióként (az adatok nyilvánosságától kezdve a folyamatok transzparenciáján át az állampolgárok beavatkozási lehetőségeinek növeléséig). A konferencia további tanulsága az is, hogy az információs írástudás fejlesztésének logikus és egyszerű alapelvei a gyakorlati megvalósítás során mennyi finomhangolásra, aktualizálásra szorulnak.

A konferencián Magyarországot lapunk szerkesztőbizottságának két tagja képviselte, meghívott előadóként. Z. Karvalics László előadása során „Open Government: Information History Considerations and Contexts” címmel a nyílt kormányzás információtörténeti, meta-szintű megközelítését nyújtotta. Gondolatmenetében végigvette a tudás birtoklásának és megosztásának különböző történeti szintjeit, elemezve a szereplőket, és választ keresett arra, hogy a folyamat megfordításával hogyan lehet szélesebb körben lehetővé tenni az információhoz való hozzáférést, birtoklását és az értékteremtő használatot.

Rab Árpád „Digital Culture, e-Democracy and Open Government” címmel a digitális kultúra és a nyílt kormányzás kultúrájának viszonyával foglalkozott. Előadásában felvázolta a digitális kultúra főbb jellemzőit, az általa kiváltott, e-demokráciát és a nyílt kormányzást befolyásoló változásokat és trendeket. Ez után az okos város (smart city) analógiáján keresztül a nyílt kormányzás témakörét elemezte, kiemelve azt, hogy a nyílt adatok előkészítése és megosztása lassú, nehézkes folyamat, viszont a segítségükkel létrehozható kapcsolatok és együttműködések (open connections) hálózata (melyet a digitális kultúra működtet) kritikus fontosságú az élhető városok fejlesztése szempontjából.

A konferencia kifejezett erőssége volt a résztvevő szakemberek összekapcsolása. Az előadásokon kívüli időben számos programmal, összejövetellel erősítették az ilyen irányú folyamatokat, széles körű kapcsolatfelvétel, esettanulmányok cseréje, közös pályázati és projekt egyeztetések indultak el.

A konferencia egyik tervezett célja egy olyan deklaráció megfogalmazása volt, mely a tématerületen dolgozó akadémiai és civil szakemberek, állami és üzleti döntéshozók, ér-

deklódó laikusok számára irányelv, útmutató, és hivatkozási alap lehet. A deklaráció a konferencia utolsó napján minden jelenlévő közös munkájaként angolul született meg, melyet azóta közel tucatnyi nyelvre fordították le. A magyar nyelvű fordítást az Információs Társadalom folyóirat osztja meg az alábbiakban a hazai olvasókkal.

(A konferenciáról Rab Árpád tudósított)

Hanti-Manszijszk Nyilatkozat **Médiaműveltség és digitális írástudás a nyílt kormányzati kultúra építésében**

végleges szöveg

„Médiaműveltség és digitális írástudás a nyílt kormányzati kultúra építésében”

című nemzetközi konferencia

Hanti-Manszijszk, Oroszországi Föderáció

2016. június 6–10.

1. A közirányításban megvalósuló nagyobb átláthatóság, felelősség és aktívabb lakossági részvétel alapelveire épülő nyílt kormányzat a világ egyre több országában fokozott elismerésre és elfogadásra talál. A demokráciát megtestesítő nyílt kormányzat hozzájárul a hatékonyabb igazgatás megvalósításához, valamint az infokommunikációs technológia (IKT) révén lehetővé teszi a különböző szereplők, úgy mint a kormányok, lakossági és civil társadalmi intézmények, vállalkozások, az ipar, a tudományos világ és mások között létrejövő kölcsönös együttműködéshez szükséges eszközöket és mechanizmusokat.
2. A fent említett szereplők közötti interakcióhoz számos egymással összefüggő kompetencia szükséges: megbízható információ-hozzáférés és -lehívás; az információ értékelése és hasznosítása; információ- és tudásteremtés illetve megőrzés; valamint az információ különböző csatornákon, formában és platformokon történő megosztása és cseréje. A megbízható kormányzati információn, kölcsönös tiszteleten, az etikai szabványok betartásán valamint az adatvédelmen és biztonságon alapuló interakció a hatékony és sikeres megvalósulás elengedhetetlen feltétele. A nyílt kormányzat célja az abban résztvevő közösségek és egyének jólétének biztosítása.
3. A fenti kompozit kompetenciák és attitűdök egy írástudási ökoszisztéma – médiaműveltség és digitális írástudás részét képezik (media and information literacy, MIL). A MIL és a nyílt kormányzat hatékony megvalósulása közötti kapcsolat nemzetközi szintű, pontos megfogalmazása még várat magára.
4. A „Médiaműveltség és digitális írástudás a nyílt kormányzati kultúra építésében” című nemzetközi konferencia 2016. június 6 és 10 között került megrendezésre az Oroszországi Föderációban található Hanti-Manszijszkban. Az úttörő jelentőségű esemény során a következő célokat határozták meg: (1) a nyílt kormányzás/nyílt kor-

mányzati kultúra fogalmi keretrendszerének lefektetése; (2) az innovatív és kreatív tapasztalatok illetve legjobb gyakorlatok cseréje a nyílt kormányzatban; (3) annak megvitatása, hogy a különböző kormányzati szereplők MIL kompetenciái hogyan fejleszthetők (segíthetők) a nyílt kormányzat gyakorlati megvalósulásáért; (4) a nyílt kormányzat alkalmazásának feltételét képező MIL oktatási programok bevezetésének előmozdítása.

5. A nemzetközi konferencia Hanti és Manysiföld (Oroszországi Föderáció) Önkormányzata, az UNESCO Információt Mindenkinél Programjának (IFAP) Oroszországi Bizottsága, és a Nemzetközi Könyvtári Együttműködési Központ által került megszervezésre, az UNESCO IFAP Kormányközi Tanácsának közreműködésével, illetve az Oroszországi Föderáció Sajtó és Tömegmédia Hivatala, az Oroszországi Föderáció UNESCO Bizottsága, és a LUKoilPetroleum támogatásával. A konferencia 45 országából érkező több mint száz résztvevője között jelen voltak a tudományos világ képviselői, politikusok, diplomaták, újságírók, tanárok, kormánytisztviselők, civil társadalmi aktivisták és magánvállalkozók.
6. A konferencia a 2012-ben Moszkvában elfogadott Médiaműveltség és Digitális Írástudás Nyilatkozata által meghatározott MIL definícióból indult ki, amely szerint: „A médiaműveltség és digitális írástudás az információ és tudás emberi jogokat tisztelő, kreatív, törvényes és etikus módon való hozzáféréséhez, elemzéséhez, értékeléséhez, felhasználásához, létrehozásához és kommunikálásához szükséges tudás, attitűdök, készségek és gyakorlatok összessége.”
7. A konferencia másik kiindulópontja annak elfogadása volt, miszerint a nyílt kormányzati mechanizmus hozzájárul az alábbiak megvalósításához:
  - az állami kormányzat felelősségének átláthatóbbá tételéhez és az állampolgároknak az állami kormányzat minőségével való megelégedettségéhez;
  - a kormányzati tervezésben és döntéshozatalban való közvetlen részvétel lehetőségének növeléséhez az állampolgárok számára;
  - a hatóságok közötti nyílt kommunikáció szintjében elérendő minőségi változás megteremtéséhez; és
  - a hatóságok civil szektor általi sikeres és hatékony nyomon követéséhez.
8. A konferencia résztvevői az alábbi következtetéseket vonták le:
  - a) a médiaműveltség és digitális írástudás a nyílt kormányzat létrehozásának és fenntarthatóságának alapvető feltétele;
  - b) a médiaműveltség és digitális írástudás segít a következő ENSZ által megfogalmazott fenntartható fejlődési célok elérésében: 16.5, a korrupció és megvesztegetés minden formájának jelentős visszaszorításában; 16.6, minden szinten hatékony, felelős és átlátható intézmények kialakításában; 16.7, a minden szinten megvalósuló rezponzív, befogadó, részvételen alapuló és reprezentatív döntéshozatalban; illetve

16.10, a nemzeti törvények és nemzetközi megállapodások által biztosított nyilvános információ-hozzáféréseben, és az alapvető szabadságjogok védelmében;

c) a médiaműveltség- és digitális írástudás-kompetenciáknak az élethosszig tartó tanulás részeként való elsajátítása minden szektor és csoport számára egyaránt fontos;

d) különleges figyelmet kell szentelni a kormányzati szerveknek és a nyílt kormányzat biztosításáért felelős köztisztviselők médiaműveltség- és digitális írástudás-kompetenciáira;

e) a demokrácia új elemét és az e-kormányzat új szakaszát jelentő nyitott kormányzatra a digitális nyílt adathalmaznál és a kormányzati elektronikus szolgáltatásoknál szélesebb értelemben kell tekinteni, ugyanakkor az e-kormányzat és e-állampolgárság tanulságai és tapasztalatai hasznos forrásként szolgálnak a médiaműveltség és digitális írástudás nyílt kormányzati gyakorlatban betöltött szerepének megértésében; és

f) a médiaműveltség és digitális írástudás szakemberei, az ezzel foglalkozó tudósok, kutatók és az ezt gyakorlatban alkalmazóknak közvetlenül kell részt venniük a nyílt kormányzati gyakorlat rendszerének kialakításában.

9. A fentiek alapján a konferencia résztvevői arra ösztönzik nemzeti kormányaikat, az ENSZ szerveit (főként az UNESCO-t), az érintett kormányközi és közjogi szerveket, szakmai egyesületeket, oktatási, kutatási, kulturális és társadalmi szervezeteket, médiahálózatokat valamint gazdasági és ipari társaságokat, hogy

a) ismerjék el a médiaműveltséget és digitális írástudást a nyílt kormányzat és a nyílt kormányzati kultúra alapelemeként;

b) a médiaműveltség és digitális írástudás szakpolitikai mércéinek, értékelési rendszereinek és eszközeinek fejlesztését az oktatás, kultúra, az információs terület és a média nemzeti prioritásaként határozzák meg;

c) a médiaműveltség és digitális írástudás szakembereit vonják be a nyílt kormányzat létrehozásának folyamatába;

d) különítsenek el megfelelő mennyiségű forrást és biztosítsanak támogatást a nyílt kormányzat megvalósítását elősegítő médiaműveltség és digitális írástudás területén működő intézmények és hálózatok számára.

10. Jelen dokumentumot a következő országok képviselői dolgozták ki: Albánia, Andorra, Argentína, Azerbajdzsán, Brazília, Benin, Cseh Köztársaság, Dél-Afrikai Köztársaság, Egyiptom, Finnország, Franciaország, Fülöp-szigetek, Haiti, Hollandia, Honduras, India, Irán, Izrael, Kazahsztán, Kenya, Kína, Kirgizisztán, Kolumbia, Kongói Demokratikus Köztársaság, Lettország, Libanon, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Magyarország, Mexikó, Moldova, Marokkó, Nigéria, Norvégia, Olaszország, Oroszországi Föderáció, Örményország, Palesztin Autonómia, Paraguay, Románia, Szenegál, Thaiföld, Üzbegisztán, Venezuela, Vietnám, és Zimbabwe.